EURÓPSKA
KOMISIA

V Bruseli 1. 10. 2019
COM(2019) 445 final

SPRÁVA KOMISIE EURÓPSKEMU PARLAMENTU A RADE

Správa o povolení na vývoz v rokoch 2017 a 2018 podľa nariadenia o obchodovaní s určitým tovarom, ktorý možno použiť na vykonanie trestu smrti, mučenie alebo iné kruté, neľudské alebo ponižujúce zaobchádzanie alebo trestanie

1. Úvod

Nariadením Rady (ES) č. 1236/2005 o obchodovaní s určitým tovarom, ktorý možno použiť na vykonanie trestu smrti, mučenie alebo iné kruté, neľudské alebo ponižujúce zaobchádzanie alebo trestanie[1], boli uložené určité obmedzenia v oblasti obchodu. Tieto obmedzenia sa týkali najmä takmer úplného zákazu vývozu tovaru uvedeného v prílohe II z Európskej únie a dovozu tohto tovaru do Európskej únie a požiadavky predchádzajúceho povolenia na vývoz určitého iného tovaru uvedeného v prílohe III alebo prílohe IIIa.

Nariadenie Európskeho parlamentu a Rady (EÚ) 2019/125 zo 16. januára 2019 o obchodovaní s určitým tovarom, ktorý možno použiť na vykonanie trestu smrti, mučenie alebo iné kruté, neľudské alebo ponižujúce zaobchádzanie alebo trestanie [ďalej len „nariadenie (EÚ) 2019/125“][2] plní úlohu kodifikácie a zrušuje nariadenie Rady (ES) č. 1236/2005[3].

V článku 26 ods. 3 nariadenia (EÚ) 2019/125 sa stanovuje, že členské štáty vypracujú verejnú výročnú správu o činnosti, v ktorej poskytnú informácie o počte prijatých žiadostí, o tovare a krajinách, ktorých sa tieto žiadosti týkali, a o rozhodnutiach, ktoré prijali vo vzťahu k týmto žiadostiam. V článku 26 ods. 4 sa stanovuje, že Komisia vypracuje výročnú správu pozostávajúcu z výročných správ o činnostiach, ktoré uverejnili členské štáty, a sprístupní ju verejnosti.

V tejto prvej správe sa uvádzajú informácie o činnostiach členských štátov v rokoch 2017 a 2018 týkajúcich sa povolení na vývoz tovaru, ktorý by sa mohol použiť na mučenie alebo vykonávanie trestu smrti[4].

Všetkých 28 členských štátov informovalo o počte povolení na vývoz, ktoré boli udelené a zamietnuté podľa článku 11 ods. 1 a článku 16 ods. 1, a o tovare a krajinách určenia, ktorých sa tieto povolenia týkali. Členské štáty s výnimkou jedného nahlásili takisto počty alebo množstvá tovaru povoleného na vývoz a kategóriu konečného užívateľa, ktorému by bol dodaný tento tovar.

---

1 Ú. v. EÚ L 200, 30.7.2005, s. 1.

2 Ú. v. EÚ L 30, 31.1.2019, s. 1.

3 Zoznam pozmeňujúcich návrhov sa uvádza v prílohe X k nariadeniu (EÚ) 2019/125.

4 V tejto správe sa neuvádzajú informácie o tom, či vývozcovia využívajú všeobecné povolenie Únie na vývoz tovaru uvedeného v prílohe IV [príloha V k nariadeniu (EÚ) 2019/125].

Povolenia podľa nariadenia (EÚ) 2019/125

V článku 11 ods. 1 nariadenia (EÚ) 2019/125 sa vyžaduje povolenie na vývoz[5] tovaru uvedeného v prílohe III a v článku 16 ods. 1 tovaru uvedeného v prílohe IV. Príloha III sa týka určitého tovaru, ktorý by sa mohol použiť na účely mučenia alebo iného krutého, neľudského alebo ponižujúceho zaobchádzania alebo trestania. V prílohe IV sa uvádza zoznam určitého tovaru, ktorý by sa mohol použiť na účely vykonávania trestu smrti. S výnimkou prípadov, keď sa všeobecné povolenie Únie na vývoz stanovené v prílohe V používa na vývoz tovaru uvedeného v prílohe IV, sa povolenie musí získať od príslušných orgánov v príslušnom členskom štáte uvedených v prílohe I.

Vývozy do miest určenia uvedených vo všeobecnom povolení Únie na vývoz sa obyčajne môžu vykonávať podľa všeobecného povolenia Únie na vývoz bez toho, aby bolo potrebné získať individuálne alebo rámcové povolenie, ktoré udeľuje členský štát. Tieto miesta určenia sú krajiny, ktoré zrušili trest smrti za všetky trestné činy a uvedené zrušenie potvrdili medzinárodným záväzkom. Ak však existuje dôvodné podozrenie týkajúce sa schopnosti vývozcu splniť podmienky povolenia alebo ustanovenie právnych predpisov o kontrole vývozu, príslušný orgán môže vývozcovi zakázať používať všeobecné povolenie Únie na vývoz.

V článku 20 ods. 2 nariadenia 2019/125 sa stanovuje, že povolenie na vývoz udelené členským štátom môže byť individuálnym povolením (povolenie na vývoz jednému konečnému užívateľovi alebo príjemcovi v tretej krajine) alebo rámcovým povolením (povolenie na vývoz jednému alebo viacerým konkrétnym konečným užívateľom alebo distribútorom v jednej alebo viacerých vymedzených tretích krajinách)[6].

Články 3, 4 a 5 nariadenia zakazujú vývoz, dovoz a tranzit tovaru uvedeného v prílohe II. Príslušné orgány môžu udeliť výnimku zo zákazu, ale iba ak sa preukáže, že sa príslušný tovar bude používať výhradne na účely verejného vystavenia v múzeu (a to buď v tretej krajine alebo v členskom štáte, pokiaľ ide o článok 4) na základe jeho historického významu.

[5] V článku 2 písm. d) nariadenia (EÚ) 2019/125 sa pojem „vývoz“ vymedzuje ako „akýkoľvek výstup tovaru z colného územia Únie vrátane výstupu tovaru, pri ktorom sa vyžaduje podanie colného vyhlásenia, a výstupu tovaru po jeho uskladnení v slobodnom pásme v zmysle nariadenia Európskeho parlamentu a Rady (EÚ) č. 952/2013“.

[6] Úplné vymedzenie pojmu „individuálne povolenie“ sa uvádza v článku 2 písm. p) a pojmu „rámcové povolenie“ v článku 2 písm. q).

2. Udelené a zamietnuté povolenia

2.1. V roku 2018 bolo nahlásených celkovo 231 povolení, pričom 11 členských štátov nahlásilo, že udelili povolenia. V roku 2017 bol celkový počet nahlásených povolení 292 a udelilo ich 12 členských štátov. Ostatné členské štáty informovali Komisiu, že nedostali žiadne žiadosti o povolenie podľa nariadenia (EÚ) 2019/125.

Keďže vymedzenie pojmov individuálne povolenie a rámcové povolenie uvedených v článku 2 nariadenia neobsahuje kvantitatívny prvok, pri uvedení počtu udelených povolení sa neuvádzajú údaje o počte ani o množstve tovaru, ktorého sa týkajú tieto povolenia. Vypočítaný počet alebo množstvo povoleného vývozu z celej EÚ navyše poskytuje neúplný obraz, pretože jeden členský štát neposkytol žiadne informácie o počte ani o množstve tovaru a o kategóriách príslušných konečných užívateľov.

2.2. Niektoré členské štáty informovali, že nedostali žiadne žiadosti. Dôvod, prečo niektoré členské štáty nedostali žiadne žiadosti o individuálne alebo rámcové povolenia na vývoz, možno vysvetliť na základe týchto skutočností.

Po prvé, zoznam tovaru vyžadujúceho povolenie na vývoz, ktorý je stanovený v prílohách III a IV k nariadeniu (EÚ) 2019/125, je dosť obmedzený a požiadavka povolenia na vývoz v rámci nariadenia sa neuplatňuje na dodávky tovaru zákazníkom na colnom území Únie.

Po druhé, v článku 20 ods. 2 nariadenia sa stanovuje, že vývozca musí získať povolenie od príslušného orgánu členského štátu, v ktorom má vývozca bydlisko (fyzická osoba) alebo je v ňom usadený (právnická osoba alebo subjekt).

A napokon časť vývozu určitých anestetík uvedených v prílohe IV sa uskutočňuje podľa všeobecného povolenia Únie na vývoz uvedeného v prílohe V k nariadeniu (EÚ) 2019/125. Vývoz tohto tovaru do krajín uvedených v prílohe V sa obyčajne môže uskutočniť bez individuálneho alebo rámcového povolenia na vývoz.

2.3. V nariadení (EÚ) 2019/125 sa ukladá požiadavka povolenia na vývoz, podľa ktorej majú príslušné orgány skontrolovať, či existujú náznaky, že v prípade vývozu by sa tovar mohol použiť na mučenie alebo iné kruté, neľudské alebo ponižujúce zaobchádzanie alebo trestanie (príloha III) alebo na vykonanie trestu smrti (príloha IV). S týmto cieľom sa v článku 20 ods. 8 nariadenia stanovuje, aby sa príslušným orgánom poskytli „všetky informácie, najmä o konečnom užívateľovi, cieľovej krajine a konečnom použití tovaru“.

Počas dvojročného obdobia bolo nahlásené zamietnutie deviatich žiadostí o povolenie na vývoz: piatich v roku 2018 a štyroch v roku 2017. Nahlásené prípady zamietnutia v roku 2018 sa týkali určitých plánovaných transakcií so zákazníkmi v Bangladéši, Číne (Macao), Egypte, Moldavsku a vo Vietname, zatiaľ čo v roku 2017 sa zamietnutia týkali určitých plánovaných transakcií so zákazníkmi v Pobreží Slonoviny, Kazachstane, Togu a Moldavsku.

Nepovolené transakcie sa primárne týkali tovaru uvedeného v prílohe III; transakcie s Bangladéšom a Egyptom sa však týkali tovaru uvedeného v prílohe IV.

Takéto zamietnutie, neformálne označované aj ako „odmietnutie“, obyčajne znamená, že vývozca neposkytol príslušnému orgánu dostatočné informácie na preukázanie toho, že v danom prípade sa dotknutý tovar použije na legitímny účel. Inými slovami odmietnutie nemusí nevyhnutne znamenať, že sa preukázalo, že tovar sa má použiť na mučenie alebo na vykonanie trestu smrti.

2.4. V informáciách, ktoré členské štáty poskytli Komisii, sa obyčajne nerozlišuje medzi individuálnymi a rámcovými povoleniami. Jeden členský štát uviedol, že udelil tri rámcové povolenia týkajúce sa tovaru uvedeného v prílohe III; išlo o vývoz tovaru, ktorý určité vnútroštátne orgány mali použiť na plnenie svojich povinností v zahraničí.

2.5. V článkoch 3, 4 a 5 nariadenia (EÚ) 2019/125 sa zakazuje postupne vývoz, dovoz a tranzit tovaru uvedeného v prílohe II. Nariadenie umožňuje príslušným orgánom udeliť výnimku zo zákazu, ale iba ak sa preukáže, že príslušný tovar sa bude používať výhradne na účely verejného vystavenia v múzeu (a to buď v tretej krajine alebo v členskom štáte, pokiaľ ide o článok 4) na základe jeho historického významu. Príslušné orgány informovali, že v rokoch 2017 a 2018 takéto povolenia neudelili.

2.6. Príloha 1 k tejto správe obsahuje informácie o počte povolení na vývoz, ktoré členské štáty udelili v rokoch 2017 a 2018. Do informácií o počte povolení udelených členskými štátmi nie je zahrnutý vývoz podľa všeobecného povolenia Únie na vývoz [príloha V k nariadeniu (EÚ) 2019/125].

3. Koneční užívatelia

3.1. Informácie, ktoré Komisia dostala, umožňujú rozlíšiť medzi konečným použitím na účely presadzovania práva, konečným použitím bezpečnostnými službami, konečným použitím na lekárske účely (v nemocniciach a na veterinárne použitie) tovaru uvedeného v prílohe IV, priemyselným použitím (najmä látky oleoresin capsicum uvedenej v prílohe III) a vývozom do obchodných spoločností.

3.2. Poskytnuté informácie naznačujú, že obchodné spoločnosti reprezentujú významnú časť vývozu prenosných elektrošokových zbraní, prenosných zbraní alebo zariadení, z ktorých vychádza buď dávka paralyzujúcej alebo dráždivej chemickej látky, a nátrium-tiopentálu. Nie je jasné, či sa pri posudzovaní uvedeného vývozu analogicky uplatnil druhý odsek článku 12 ods. 3 nariadenia (EÚ) 2019/125, v ktorom sa stanovuje, ako by mal príslušný orgán posúdiť vývoz látok vanilylamid kyseliny pelargónovej (PAVA) a oleoresin capsicum (OC)[7] distribútorovi.

[7] Pozri body 3.2 a 3.3 prílohy III k nariadeniu (EÚ) 2019/125.

3.3. Ako už bolo uvedené, jeden členský štát neposkytol informácie o kategórii konečných užívateľov, ktorých sa týkajú jeho povolenia.

3.4. V prílohách 2 a 3 k tejto správe sú zhrnuté informácie o objeme obchodu a konečnom použití vývozu povoleného v rokoch 2017 a 2018, ktoré boli poskytnuté Komisii.

4. Tovar a krajiny určenia, ktoré sa týkajú povolenia na vývoz

4.1. Informácie, ktoré poskytli príslušné orgány, niekedy zahŕňajú povolenia na vývoz do miest určenia uvedených vo všeobecnom povolení Únie na vývoz [príloha V k nariadeniu (EÚ) 2019/125] tovaru uvedeného v prílohe IV. Takýto vývoz sa obyčajne môže uskutočniť na základe všeobecného povolenia Únie na vývoz bez získania individuálneho alebo rámcového povolenia udeleného členským štátom. Nie je jasné, či v uvedených prípadoch neboli splnené podmienky všeobecného povolenia Únie na vývoz alebo či existuje iné vysvetlenie. Je napríklad možné, že vývozca uprednostnil získanie individuálneho alebo rámcového povolenia.

4.2. Jeden členský štát nespresnil, na ktorý z tovarov uvedených v prílohe IV sa vzťahujú nahlásené povolenia. Miesta určenia vývozov, ktoré povolil tento členský štát, sú zahrnuté do súhrnu pod názvom „Iné alebo bez špecifikácie v prílohe IV“.

4.3. Iný členský štát informoval, že tovar bol „vyvezený“ na jeden z Normanských ostrovov. Táto informácia nebola na účely tejto správy zohľadnená, pretože takáto dodávka sa nekvalifikuje ako vývoz v zmysle vymedzenia v článku 2 písm. d) nariadenia (EÚ) 2019/125.

4.4. V prílohách 4 a 5 k tejto správe sa uvádzajú informácie o miestach určenia vývozov, ktoré členské štáty povolili v rokoch 2017 a 2018. Ak je v zozname miest určenia použitý určitý názov, nemal by sa vykladať tak, že prekračuje vymedzenie (colného) územia všeobecne známeho pod týmto názvom.

———